РЕПУБЛИКА СРПСКА

ОПШТИНА КОТОР ВАРОШ

СТВАРАЊЕ ПОВОЉНОГ ПОСЛОВНОГ АМБИЈЕНТА

СТУДИЈА СЛУЧАЈА

Котор Варош, март 2014. године

СТВАРАЊЕ ПОВОЉНОГ ПОСЛОВНОГ АМБИЈЕНТА
СТУДИЈА СЛУЧАЈА

Програм Бикон шеме у БиХ, започео је у 2005. години, када су га званично представили Мисија ОЕБС у БиХ и Савјет Европе са циљем препознавања и промовисања најбољих примјера из праксе на општинском нивоу. Стицање Бикон статуса је препознато и прихваћено као престижна награда међу општинама које конкуришу, општинским службеницима, грађанима, као и свим заинтересованим странама.

У осмом кругу програма Бикон шема БиХ, општина Котор Варош је стекла Бикон статус на тему „Стварање повољног пословног амбијента“.

Ова Студија случаја, настоји да, у скраћеној варијанти, престави најбоље праксе у општини Котор Варош на тему „Стварање повољног пословног амбијента“.

Которварошка локална управа, показала је да је у стању да својим унутрашњим капацитетима, прије свега људским, онда материјалним, интелектуалним и сваким другим привуче квалитетне пословне субјекте који су инвестирали и који и даље инвестирају и проширују властите капацитете и запошљавају становнике општине Котор Варош, чиме се стварају услови за угодан живот.

ИСТОРИЈСКИ ПОДСЈЕТНИК

Подручје општине Котор Варош је археолошки и историјски далеко мање истражено него што по свом положају у односу на шире окружење заслужује.Историја биљежи, да су на овим просторима постојала насеља у далекој прошлости, чак и у периоду неолита. Пред крај старог вијека подручје око ријека Врбаса, Врбање и Сане насељавало је трачанско племе Мезеји. У I вијеку нове ере ово подручје освајају Римљани, који постепено асимилирају Мезеје и ангажују их у своје легије и своју морнарицу. Из тог периода постоји више локалитета који указују на римске грађевине.Од IV-VII стољећа ово подручје насељавају Јужни Славени – наши преци, који су мијешајући се са старосједиоцима задржали до данашњих дана. Славенизацијом овог дијела Балканског полуострва, ту се формирају прве средњовјековне државице Јужних Славена, а међу њима и прва босанска држава у X вијеку. Према љетопису попа Дукљанина (Барског родослова), половином XII стољећа жупе Ускопља, Пљева и Лука биле су у саставу Босне. Први писани документи о насељу на овом подручју датирају из 1322., 1323. и 1412. године. То је повеља Стјепана II Котроманића (босанског бана од 1322. – 1353. године), који дарује Вукосаву Хрватинићу 1322. године жупе Баницу и Врбању са градовима Кључем и Котором, као лични посјед, зато што му је овај помогао приликом преузимања власти у сукобу са Бабунићима. Од 1519. године средњовјековни град Котор је под турском управом. Тада се поред насеља Котор формира ново насеље Варош на подручју данашњег Доњег Вароша. Ширењем града у оба правца, по ријечима археолога Ђурђевића, настао је град који је у свом називу задржао ова имена КОТОР ВАРОШ, у чији састав су тада ушла насеља: Котор католички, Котор турски, Чепак, Слатина и Варош, а који се први пут под тим именом спомињу 1889. године, послије пописа становништва, који је тада организовала Аустро-Угарска монархија, а која је одлуком великих сила анектирала БиХ 1878. године, послије крваво угушеног устанка против турске власти 1875. године. Од 1918. године Котор Варош је у саставу Краљевине Срба, Хрвата и Словенаца (СХС), а од 1945. године у саставу Федеративне Народне Републике Југославије (ФНРЈ), касније СФРЈ. Од 1995. године Котор Варош је у саставу Републике Српске, Ентитету Дејтонске Босне и Херцеговине.За вријеме турске управе Котор Варош је био на најнижој љествици друштвено-економског развоја. Доласком Аустроугарске управе стање се није битније мијењало. Подручје Котор Вароша и дијела Мањаче – Змијање била су најнеразвијенија у бањалучком санџаку, касније бањалучком окружном предстојништву, односно врбаској бановини. Тај тренд заостајања у развоју Котор Вароша у односу на друга подручја, задржан је касније и у вријеме Краљевине СХС, као и послије II свјетског рата, с тим да се друштвени бруто производ по глави становника у односу на републички просјек, са 24,93% 1982. године до 1991. године повећао на 56% републичког просјека, чиме је Котор Варош, умјесто тадашњег статуса изразито неразвијене општине, добио статус неразвијене општине у СР БиХ. Данас Котор Варош има статус средње развијене општине у Републици Српској.

ГЕОГРАФСКИ ПОЛОЖАЈ

Општина Котор Варош је смјештена у централном дијелу БиХ. Заузима југозападни дио бањалучке регије, претежно брдско-планинске предјеле окружене планинским масивима Узломац на сјевероистоку (врх Прдељица 1002 м.н.в.), Борја планине на истоку (врх Руњавица 1078 м.н.в.), Влашићем на југу (Свињска Глава 1385 м.н.в.) и обронака Чемернице на западу (врхови од 1000-1350 м.н.в.).Општина Котор Варош граничи са општинама Теслић, Челинац, Кнежево и Травник (слика 1. и 2.).

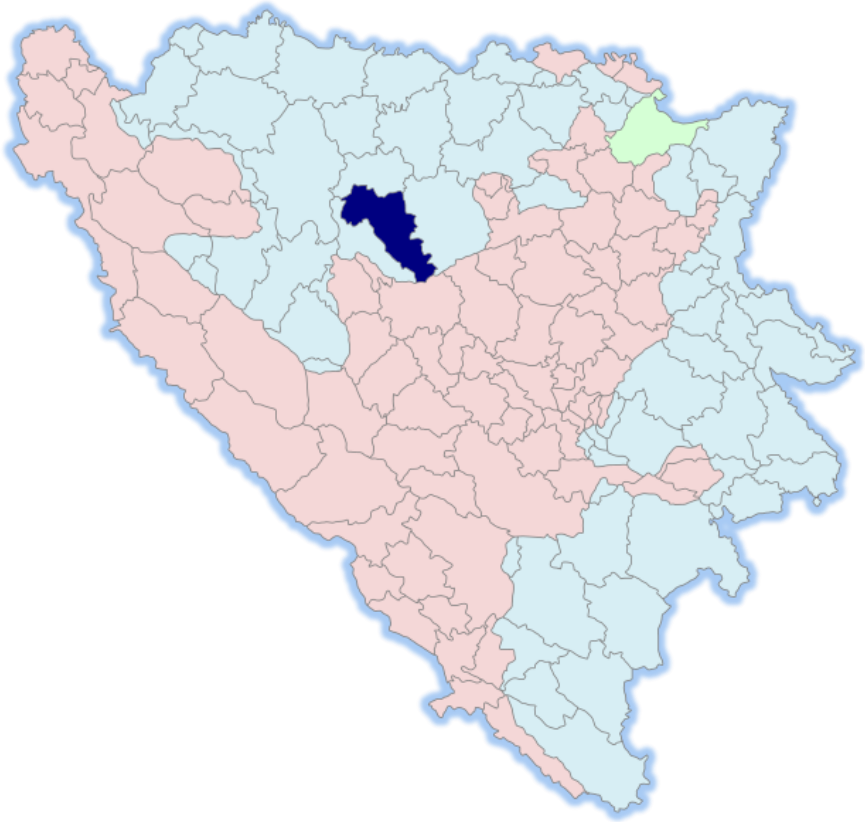

Слика 1. КоторВарош у БиХ

Слика 2. Територија општине КоторВарошса приказом Мјесних заједница

Окосницу путне мреже на општини Котор Варош чини магистрални пут М-4 Бања Лука – Добој, преко кога је општина повезана са бањалучком и добојском регијом, и од кога се одвајају регионални путеви Котор Варош - Кнежево, Котор Варош - Крушево Брдо и локални путеви. Укупна површина Општине Котор Варош износи 560 km², у чему површине под шумама учествују са 56,72%, пољопривредне површине са 38% (при чему је само 11,3% укупне територије општине значајно за производњу хране), 0,65% су водене површине а 4,6% се односи на изграђене и друге неплодне површине.

ПРИРОДНИ И ПРИВРЕДНИ ПОТЕНЦИЈАЛИ ОПШТИНЕ

Прије рата општина је имала развијену индустрију кожарско-прерађивачку („Пролекс“), металну (ФМУ „Јелшинград“) и дрвопрерађивачку индустрију („Дрвопрерада“, „Прерада дрвета“). Наведени погони су били носиоци развоја општине са значајним бројем запослених. У послијератном периоду, је дошло до преструктуирања привреде и промјене власништва у постојећим привредним субјектима, те до настајања нових предузећа и развоја занатско-предузетничке дјелатности. Данас, дрвопрерађивачка, кожарско-прерађивачка, обућарска и грађевинска дјелатност остварују преко 50% укупног прихода општине. Носиоци привредног развоја су велика, мала и средња предузећа, предузетничке радње у приватном власништву у којима је запослено. 3832 радника. Привредну дјелатност на подручју општине Котор Варош обавља укупно 110 предузећа. Велика предузећа као што су компанија „Фагус“, са заокруженом производњом, препознатљива по производњи столарије и „Спортек“ д.о.о (страни улагач), предузеће које се бави производњом спортске обуће, остварују и највећи извоз на подручју општине. Ово су такође и водећа предузећа по броју запослених, са значјним запошљавањем жена.

	Врста дјелатности предузећа	Број предузећа
1.	Прерађивачка индустрија	26
2.	Трговина на велико и мало	33
3.	Грађевинарство	12
4.	Пољопривреда, лов и шумарство	12
5.	Саобраћај складиштење и комуникације	7
6.	Угоститељство	5
7.	Пословање некретнинама изнајмљивање и пословне дјелатности	3
8.	Опскрба електричном енергијом и водом	3
9.	Здравствена и социјална заштита	6
10.	Вађење руде и камена	1
11.	Остале јавне,комуналне, друштвене,социјалне и личне услужне дјелатности	2

Табела 1: Број предузћа по врстама дјелатности, односно по привредним областима

Природни ресурси којим располаже општина Котор Варош као што су шуме и воде, а посебно извори бистре питке воде, пружају се могућности за бржи и интензивни развој зимског и љетног туризма**.** На притокама Врбање могуће је развити, у свијету све популарнији флај-фишинг и на тај начин привући што више туриста, заљубљеника у нетакнуте природне љепоте. На подручју општине постоје прави природни драгуљи, као што су Вилењска врела, Бобас и јединствен водопад Скакавац. Постоји и велики потенцијал за развој сеоског и планинског туризма.

Слика 3: Природни ресурси општине Котор Варош

ОРГАНИ ОПШТИНЕ КОТОР ВАРОШ

Општина Котор Варош је јединица локалне самоуправе са правима и обавезама утврђеним Уставом, законом и Статутом и обавља послове којима се непосредно остварују потребе њених грађана.

Органи општине су:

- Скупштина општине
- Начелник општине

Скупштину општине, као орган одлучивања и креирања политике Општине, чине одборници изабрани на непосредним, демократским и вишестраначким изборима на период од четири године. Скупштину Општине чини 25 одборника.

Начелник општине је носилац извршне власти у Општини, заступа и представља Општину, руководи општинском управом и одговоран је за њен рад. Начелника општине бирају грађани на непосредним изборима на период од четири године.

ОРГАНИЗАЦИЈА ОПШТИНСКЕ УПРАВЕ ОПШТИНЕ КОТОР ВАРОШ

Општинска управа непосредно спроводи прописе Скупштине општине и Начелника, припрема нацрте Одлука и других аката које доноси Скупштина општине и Начелник општине, извршава и спроводи законе и друге прописе и обезбјеђује вршење послова чије је извршење повјерено општини и врши стручне и друге послове које јој повјери Скупштина општине и Начелник општине. Ради ефикаснијег извршавања законских и статутарних обавеза општинске управе у оквиру Одјељења за општу управу образују се мјесне канцеларије за поједина насељена мјеста на подручју општине.

Основни организациони облици општинске управе су одјељења, службе и одсјеци.

Одјељења, као основне организационе јединице су:

1. Одјељење за општу управу у оквиру кога се образује Одсјек за опште и правне послове, Одсјек за борачко-инвалидску и цивилну заштиту, Одсјек за информационе технологије и Одсјек за заједничке послове
2. Одјељење за просторно уређење и стамбено комуналне послове у оквиру кога се образују Одсјек за просторно уређење и Одсјек за стамбено-комуналне послове
3. Одјељење за финансије,
4. Одјељење за привреду и друштвене дјелатности у оквиру кога се образује Одсјек за друштвене дјелатности, Одсјек за пољопривреду и Одсјек за привреду

Службе, као основне организационе јединице су :

- Служба за инспекцијске послове и комуналну полицију
- Стручна служба Скупштине општине
- Кабинет начелника

Слика 4: шематски приказ уређења општинске управе Општине Котор Варош

КОТОР ВАРОШ- ИДЕАЛНО МЈЕСТО ЗА ВАШУ ПОСЛОВНУ ИНВЕСТИЦИЈУ

Слика 5: Шема визије развоја Општине Котор Варош

ПРЕДНОСТИ ИНВЕСТИРАЊА У ОПШТИНУ КОТОР ВАРОШ

- ✓ повољан географски положај
- ✓ близина Бања Луке 35 километара
- ✓ природна богаства (воде, шуме, плодно земљиште, природне љепоте)
- ✓ доступна радна снага са великим искуством у области кожарско прерађивачке, текстилне, дрвопрерађивачке и машинске индустрије
- ✓ конкретна понуда земљишта и готових објеката са доступном инфраструктуром
- ✓ повољне локалне таксе и подстицаји
- ✓ извозна оријентација
- ✓ усвојени стратешки документи
- ✓ успјешно реализоване инвестиције мултинационалних и домаћих компанија

РАД НА СТВАРАЊУ ПОВОЉНОГ ПОСЛОВНОГ АМБИЈЕНТА

Иако са скромним буџетом, которварошка локална управа, у последњих неколико година, ставила је све расположиве ресурсе у службу стварања стабилног и повољног пословног амбијента, као и привлачењу домаћих и страних инвестиција, свјесна чињенице да само одрживе домаће и стране инвестиције гарантују привредни раст и запошљавање. Једна је од ријетких општина у Републици Српској у којој је број запослених већи од броја незапослених и која је скоро па достигла пријератни ниво запослености. Само у привреди, запослено је око 2.400 радника, док је укупан број запослених 3832 радника. Највећа снага општине су људи, који су покретачи и носиоци развоја. На пословима развоја и стварања повољног пословног амбијента свакодневно ради двадесетак људи, који су прошли бројне обуке, едукације и семинаре, како би унаприједили своје знање и примјенили га у пракси, односно били на располагању привредницима. Неколико особа, унутар локалне управе задужено је за праћење јавних позива, законских прописа и других информација везаних за привредна дешавања и о истима обавјештавају привреднике. Захваљујући управо квалитеним људским ресурсима, заједничком раду јавног, приватног и невладиног сектора израђена је и усвојена Стратегија развоја општине Котор Варош 2010-2020, што је од великог значаја за развој општине, чији један од циљева је задржавање постојећих инвеститора и пословних активности, подршка њиховом даљем развоју, привлачење нових инвеститора, као и развој малог и средњег предузетништва. У оквиру Стратегије развоја предвиђени су програми и пројекти, чијом реализацијом, се допринијело и даље доприноси, стварању позитивне пословне климе и привлачењу инвестиција, како домаћих тако и страних. Сваке године Скупштина општине Котор Варош усваја План капитални инвестиција, који је усклађен са Стратегијом развоја општине. У циљу што ефикасније комуникације и сарадње са привредницима, однедавно је у овој општини, именован и Савјет за привреду, чији задатак је, између осталог да прати актуелне проблеме у области привреде, предлаже мјере и закључке, ради њиховог превазилажења, прати и процјењује извршење пројеката из Стратегије развоја општине, те пружа савјетодавну подршку начелнику општине приликом одлучивања у вези економског развоја и развојних програма. Такође формиран је и општински развојни тим, у чијем саставу се налазе и представници привредника а који прати и вреднује пројекте из Стратегије развоја.

Слика 6: Скупштине општине Котор Варош

ИНФРАСТРУКТУРА

Проблем инфраструктуре, канализација, путеви, водоснадбијевање, електрична енергија, телекомуникације су ријешени. Општина Котор Варош је у последње четири године, само у путну инфраструктуру уложила преко 20 милиона марака, што потврђује отвореност ове општине према свијету. Поред ових средстава, уложених у путну инфраструктуру, сваке године, општина у капиталне, инфраструктурне пројекте, предвиђене Стратегијом развоја и усаглашене са општинским развојним тимом, уложи око милион марака, који директно побољшавају и пословно окружење за привлачење страних инвеститора и директно се одражавају на побољшање квалитета живота становника и доприносе стварњу позитивне привредне слике каква је данас у Котор Варошу. Поред путева, изграђена је градска канализација, водоводи, мостови на ријеци Врбањи и бројни други капитални пројекти. Од прошле године у функцији је и Агроиндустријски центар, у чије опремање је општина уложила око 90.000 марака. У оквиру Центра који је стављен у службу пољопривредника, налазе се просторије за Удружења пољопривредника, просторије за едукацију, простор за складиштење, сушара, а ове године планирана је набавка хладњаче и пакирнице.

Слика 7: Изградња инфраструктуре на подручју Општине Котор Варош

ПОГОДНОСТИ ЗА ИНВЕСТИТОРЕ

Како би створили што боље услове за оне који желе да инвестирају, општина Котор Варош, нуди низ погодности инвеститорима. Поред инфраструктуре, општина Котор Варош има стимулативну политику у виду издвајања директних подстицаја за различите пројекте у области привредног развоја и запошљавања. У буџету су предвиђена и средства за директне подстицаје пољопривредним произвођачима.Када су у питању грађевинске дозволе, инвеститорима је омогућено плаћање на рате и то на пет година без камата. Такође, општина Котор Варош има најнижу каматну стопу на непокретности у окружењу и она износи 0,06%. Земљиште које је у власништву општине, заинтересовани инвеститори могу да добију за врло кратко вријеме и по веома повољним цијенама. Да је тако свједочи позитиван примјер италијанског инвеститора, којем је општина у веома кратком року обезбиједила земљиште и сву потребну документацију, како би почели са радом. Ријеч је о италијанској фирми „Спортек“ која запошљава око 1.200 радника, а бави се производњом спортске обуће и копачке „NIKE“ за свјетско првенство, а однедавно и производњом бицикала и дијелова за Ферари. Од 2004. године изграђено је пет фабрика са пратећим објектима, а у току је изградња и шесте фабрике, чије отварање је и запошљавање нове радне снаге предвиђено наредне године. У последњих десетак година рада предузећа „Спортек“, број радника је са почетних 300 повећан на 1.200 радника. Данас је ова фабрика носилац индустријског развоја општине. Такође, предузеће Дермал Р, бави се производњом обуће и запошљава око 200 радника. Од већих предузећа у области машинске индустрије на подручју општине предњачи предузеће „Механичке конструкције“(италијански инвеститор), које се бави производњом металних конструкција и дијелова конструкција. Ово предузеће тренутно запошљава 80 радника. Ту је и предузеће „Сим техник“ које се бави машинском обрадом метала и производњом металних дијелова и конструкција. Запошљава 60 радника, а од наредне године планира проширење капацитета и запошљавање нове радне снаге.У области прераде дрвета, једно од највећих предузећа је „Фагус“ и ово предузеће је извозно оријентисано. У послије ратном периоду доста се развила занатско предузетничка дјелатност. Општина Котор Варош, по веома повољним условима нуди инвеститорима, пољопривредно земљиште у свом власништву, око 700 ха, погодно за различите видове пољопривредне производње, нарочито за производњу органске хране, јер највећи дио земљишта општине није никада третиран хемијским средствима. Такође, општина Котор Варош, инвеститорима нуди слободне објекте бивших земљорадничких задруга и школа за покретање бизниса. Ријека Врбања са својим притокама погодна је за узгој рибе и изградњу нових проточних хидроцентрала.Затим, ту су и природне љепоте (слив ријеке Врбање, обронци планина: Влашић, Узломац, Чемерница и Борја), те богато културно историјско насљеђе.

Слика 8: Предузећа која производе на подручју Општине

ПРОМОЦИЈА ИНВЕСТИЦИОНИХ МОГУЋНОСТИ И УСЛУГЕ ИНФОРМИСАЊА У ПРИВРЕДИ

У Општини Котор Варош, у последњих неколико година, рађено је на плану подизања квалитета услуга информисања у привреди, урађено је неколико брошура, као и једна врста информатора у којем је описано чиме то све општина располаже и шта нуди заинтересованим привредницима. Урађен је и упитник за привреднике у којем се од истих тражило да одговоре на питања са каквим се проблемима суочавају у производњи. Организовани су састанци привредника са представницима Привредне коморе, гдје су информисани о многим питањима, као и кредитима који су им на располагању, а имали су прилику да изнесу и своје проблеме, ставове и сугестије.На основу овог састанка рађен је и извјештај. Такође, општина је направила велики искорак када је у питању промоција инвестиционих могућности општине. Поред информатора и брошура, званично је у употребу пуштен и сајт општине, на којем је упућен званичан позив инвеститорима, организовани су бројни округли столови, састанци са представницима бројних амбасада, успостављени су привредни контакти и партнерски односи са братским градовима: Крањем, Херцег Новим, Краљевом, Сремском Митровицом и Параћином. Израђена је каталог понуда за инвеститоре која садржи: објекте и земљиште у општинском власништву,као и објекте и земљиште које

је у понуди а налази се у приватном власништву. Такође, на сајту се налази Стратегија развоја општине и све битне и важне информације о општини и дешавањима у истој, јавни позив, план капиталних инвестиција, буџет општине. Сајт се редовно ажурира.

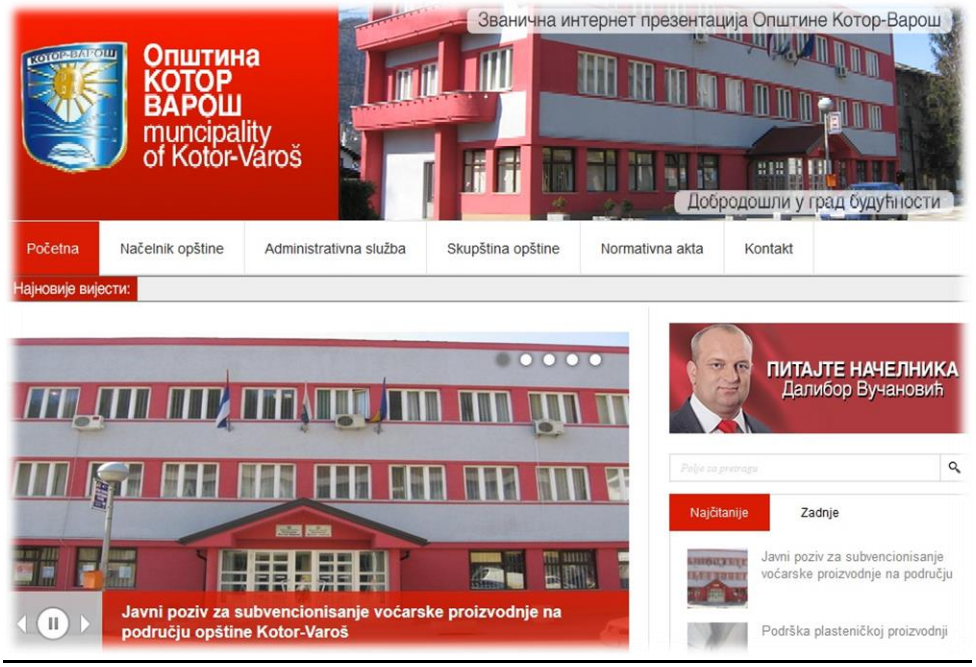

Слика 9: Званична интернет презентације Општине Котор Варош

ПАРТНЕРСТВО И САРАДЊА

Општина Котор Варош има изузетно добру сарадњу са привредницима, инвеститорима, републичким и државним институцијама, међународним организацијама и свим другим актерима који имају кључну улогу у стварању повољног пословног амбијента и развоју привреде. Оно што се показало као заиста добра пракса, управо јесте, заједнички рад јавног, приватног и невладиног сектора на стварању бољих услова за економски раст и запошљавање. Представници општине су у сталној комуникацији са привредницима и потенцијалним инвеститорима. И управо, резултат напорног рада, добре сарадње са пословним сектором и инвеститорима, уродио је плодом, данас у Котор Варошу имамо позитивну привредну слику. Све привредни показатељу су позитивни. У прошлој години предузећа са подручја которварошке општине остварила су приходе у износу од:

- ***Укупан приход - 99.055.755 КМ;***
- ***Укупан расход - 93.616.484 КМ;***
- ***Нето добит - 6.503.157 КМ;***
- ***Нето губитак - 1.365.749 КМ;***
- ***Просјечна бруто плата - 931 КМ;***

Резултати су видљиви и лако мјерљиви. Поред, домаћих инвеститора и предузећа, четири стране компаније, које у Котор Варошу запошљавају преко 1.500 радника, а планирају и повећање обима производње, најбоља су потврда да је општина Котор Варош погодно тло за домаће и стране инвестиције, и да је управо овакав начин рада, кључ успјеха сваке локалне заједнице. У односу на протекле четири године смањен је број незапослених, што је битно измијенило социјалну карту општине, те су средства намијењена за социјална издвајања усмјеравана су за унапријеђење пословног амбијента и изградњу инфраструктуре. Стратегија развоја општине, стратешки документ који је израђен у сарадњи са јавним, приватним и невладиним сектором, значајно је помогао да се убрза економски развој, привучено је много инвестиција. Од 2006. године, када је урађена прва Стратегија па до данас, отворено је 28 нових предузећа. Општина активно, у сарадњи са Бироом за запошљавање, Владом Републике Српске и привредницима, проводи програм обуке, преквалификације и доквалификације радне снаге. Обогаћен је друштвени живот становника општине, поготово младих људи, који имају могућност да квалитетно проводе своје слободно вријеме и буду амбасадори општине.

ЗАКЉУЧНА РАЗМАТРАЊА

Када нека општина све своје ресурсе и планове усмјери ка извозно оријентисаној производњи, стварању повољног пословног амбијента, смањењу незапослености изградњи инфраструктуре и другим важним питањима, врло ријетко изостане успјех. Управо такве карактеристике имала је наша општина, која је по важећим критеријумима, прошле године једина напредовала у Републици Српској, па је тако из категорије неразвијених прешла у средње развијене и крупним корацима граби како би дошла међу развијене општине. Искуство је показало да само брза и ефикасна локална управа може одговорити на изазове и дати дугорочне резултате, те бити кључ успјеха за вријеме које је пред нама. Развој привреде и заједнички рад свих кључних актера у последњих неколико година позитивно се одразио и на квалитет живота становника Котор Вароша, те њихово опште задовољство. У великој мјери је заустављен одлазак људи из ове средине, захваљујући управо отварању нових радних мјеста и могућности запошљавања, поготово младих људи, те равномеран развој свих дјелова општине. Котор Варош је општина отворена за домаћа и страна улагања, како би се унаприједио економски положај општине и њених становника. Своју развојну шансу виду у развоју пољопривреде, дрвопрерађивачке, кожарско прерађивачке и машинске индустрије, малог и средњег предузетништва, те развоју туризма. Напорним радом и трудом, успјели смо да од некад неразвијене општине, са малим бројем запослених и предузећа, веома сиромашног друштвеног живота, од Котор Вароша направимо мјесто пожељно за живот и рад, не само становника ове него и других

општина и градова, јер је чињеница да, свакодневно на посао у Котор Варош, долазе људи из Бања Луке, Челинца и Кнежева. Свјесни значаја стварања повољног пословног окружења и побољшања квалитета живота грађана, као и постигнутих резултата, упркос бројним потешкоћама и малим средствима у буџету са којима располажемо, циљ нам је да их и даље развијамо и приказујемо свим заинтересованим локалним заједницама, међународним организацијама и субјектима, који се баве унапређењем пословног окружења.